

Fotoalbums met muziek

Tegenwoordig maak je op je telefoon snel een mooi overzicht van je foto's in een album. Deze albums kan je zelfs van muziek voorzien! Een fotoalbum met muziek lijkt iets van deze tijd, maar wist je dat dit geen nieuw fenomeen is? Sterker nog: foto's kijken met een automatisch muziekje erbij bestaat al zeker zo'n 130 jaar!

Fotoalbums met muziek zijn "novelties" uit de laatste jaren van de 19e eeuw en begin van de 20e eeuw. Ze behoren tot gebruiksobjecten die voorzien zijn van cilinderspeelwerkjes om ze extra bijzonder te maken. Dat bewijzen de afbeeldingen van dergelijke objecten in de verkoopcatalogi van de firma's M.J.H. Kessels uit Tilburg, 1896 en Ernst Holzweissig Nachfolger uit Leipzig, 1895-1898. Andere voorbeelden van dergelijke objecten zijn opbergdozen voor juwelen, handschoenen en sigaren of wijnkaraffen.

Muzikale fotoalbums zijn in twee uitvoeringen gemaakt: album met een cilinderspeelwerk, die vanaf 1880 populair waren, en fotoalbums met een platenspeelwerk, deze zijn van een wat latere datum. De albums werden in verschillende uitvoeringen aangeboden. Er zijn albums met kartonnen voorzijde, of luxere uitvoeringen die met leer, fluweel of met houtsnijwerk bekleed zijn. Meestal zijn de zijkanten van de boekbladen verguld en hebben de albums zo'n 10 bladzijden, die plaats bieden aan 40 tot 80 portretten.

De albums werden niet door de speeldozenmakers zelf gefabriceerd. Firma's als Palliard et Cie, L'Epee en Thorens leverden de cilinderspeelwerken, platenspeelwerken werden door Thorens en Junghans vervaardigd en geleverd aan de albummakers. De speelwerkjes van muzikale fotoalbums bevinden zich in een compartiment onder de laatste bladzijde, meestal afgedekt met een glasplaatje. Deze cilinderspeelwerkjes hebben vaak twee melodieën, wanneer het slot van de band geopend wordt is een melodie te horen.

Fotoalbum met platenspeelwerk, toegeschreven aan Thorens, Ste. Croix, Zwitserland, ca.1920

Een fotoalbum met muziek was een echte luxe, waarin de gekoesterde portretten werden bewaard. Een foto maken of laten maken was in die tijd ook niet voor iedereen weggelegd. Voor een portret moest men naar de grote stad, waar je moest vervolgens een behoorlijke tijd stil moest zitten voordat het plaatje geschoten was. De muzikale albums werden dan ook als verzamelalbum gebruikt. Dat blijkt onder andere uit twee albums in onze collectie: een roodfluwelen album gevuld met portretten van al lang vergeten opera-artisten en componisten en een album volledig gevuld met foto's van Zwitserse klederdracht, natuurschoon en stadjes. Soms hadden deze albums een thema, zo ook ons "The Seaside Album". Het nautische thema van het fotoboek wordt verbeeld met kleurige prenten van schilderachtige scheepstaferelen. Ook aan het leven van Queen Victoria (1819-1901) is een speciaal fotoalbum met platenspeelwerk gewijd.

Bron: Bowers, D., Encyclopedia of Automatic Musical Instruments, New York, 1972, blz.72

Bron: Catalogus, M.J.H. Kessels catalogus der Koninklijke Nederlandse fabriek van Instrumenten, Tilburg, 1896. blz 144

Bron: Saluz, Eduard C, Katalog, Klang Kunst 200 Jahre Musikdosen Schweizerisches Landesmuseum, Basel, 1996. Blz 219

Bron: Chapuis, A., History of the Musical Box and of Mechanical Music, Lausanne, 1980, blz. 240/241